

MEMO

Datum	11 juni 2024
Aan	De gemeenteraad
Kopie aan	Erik Veurink, Herman Severein
Van	Het college
Onderwerp	Huidige situatie en beleid sportvoorzieningen gemeente Raalte

Inleiding

Tijdens het Rond-de-tafelgesprek op 27 juni 2024 geeft Tien organisatieadvies een toelichting op de uitkomsten van de evaluatie van het Sportbedrijf. Zij geeft opties voor heroverweging van onderdelen ten aanzien van de maatschappelijke opdracht 2025-2028 en geeft aan welke exploitatiebijdrage daar bij hoort.

In aanloop naar dit Rond-de-tafelgesprek nemen we u met dit memo in hoofdlijn mee in de huidige situatie en het gemeentelijk beleid in het faciliteren van de diverse sportvoorzieningen in de gemeente Raalte. Dit is namelijk de bredere context waar de maatschappelijke opdracht aan het Sportbedrijf onderdeel van is en waarbinnen deze opdracht hoort te worden afgewogen. Verder informeren wij u in deze memo over de onderwerpen die op dit moment spelen op sportgebied.

Wij hopen dat dit memo, de toelichting van Tien adviseurs op 27 juni en de presentatie over het Sportbedrijf tijdens het Rond-de-tafelgesprek op 23 mei jl., uw raad een goed beeld geven om op 27 juni te kunnen aangeven wat de raad voor de komende jaren belangrijk vindt in de maatschappelijke opdracht aan het Sportbedrijf en welke exploitatiebijdrage daar bij hoort.

Huidig beleidskader sportvoorzieningen gemeente Raalte

In algemene zin wordt voor de sportvoorzieningen de behoefte aan binnen- en buitensportaccommodaties bepaald aan de hand van de (plannings)normen van NOC*NSF/sportbonden. De aanwezige sportvoorzieningen zijn en worden afgestemd op deze behoefte (nut en noodzaak). Voor de binnensporten is dit aanvullend op de wettelijke eisen voor wat betreft de onderwijsbehoefte.

Huidige situatie en beleid sportvoorzieningen gemeente Raalte

Onderstaand wordt in hoofdlijn aangegeven hoe de huidige situatie er uit ziet met betrekking tot de aanwezige sportvoorzieningen in de gemeente Raalte en hoe wij deze als gemeente faciliteren.

1. Private sporthallen met gymvoorziening en zwembaden in buurtdorpen.
2. Overige sportvoorzieningen in eigendom van verenigingen of stichtingen, zoals tennisbanen, BMX en wielervedbanen, schietbanen, atletiekvoorzieningen, clubhuizen, kleedruimten en maneges.
3. Sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte.
4. Commerciële sport- en beweegaanbieders en hun accommodaties.
5. Gemeentelijke sportaccommodaties/voorzieningen.

Ad. 1 Private sporthallen met gymvoorziening en zwembaden in buurtdorpen

In de kleinere kernen in de gemeente Raalte zijn veel binnensportaccommodaties (sporthallen/zalen) door de inwoners uit deze kernen zelf gerealiseerd. Stichtingen zijn eigenaar van deze accommodaties.

Op basis van de wettelijke taak van de gemeente voor het faciliteren van bewegingsonderwijs heeft de gemeente wel een investeringsbijdrage gedaan ter grootte van de normvergoeding om een gymvoorziening (afmeting gymlokaal) te kunnen realiseren. De inwoners hebben op basis van eigen wensen aanvullend geïnvesteerd in een "upgrade" naar een sporthal (afmeting). De Stichtingen ontvangen jaarlijks via de gemeente een exploitatie- en evt. stichtingsvergoeding van het rijk voor het faciliteren van het bewegingsonderwijs van de school in het dorp. De Stichtingen zijn verantwoordelijk voor het beheer, het onderhoud en de exploitatie van de sporthallen/sportzalen. De Stichtingen zijn geheel vrij hoe zij deze sporthallen willen exploiteren. Zij zijn alleen verplicht de sporthal voldoende uren beschikbaar te stellen voor het gymonderwijs van de school in het dorp.

De gemeente ondersteunt de Stichtingen bij bestuurlijke vraagstukken (organisatorisch, financieel, accommodaties, regelgeving) via inzet van de verenigingsadviseurs bij het Sportbedrijf (uitvoering van de Buurtsportcoachregeling).

Voor investeringen in nieuwbouw, verbouw/renovatie of verduurzaming kunnen de Stichtingen een beroep doen op de Verordening Stimuleringsleningen Sportaccommodaties waarmee zij tegen gunstige voorwaarden een lening van het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (Svn) kunnen krijgen. De gemeente voedt dit fonds en staat samen met het Waarborgfonds Sport garant voor deze lening. Daarnaast hebben zij de mogelijkheid om subsidies bij derden aan te vragen, zoals Leader, BOSA, Fonds Rabobank. Voor Leader subsidies is de gemeente ook co financier.

De zwembaden in Heeten en Luttenberg zijn door de inwoners zelf gerealiseerd op basis van eigen wensen. In beide dorpen zijn de baden redelijk recent (2019 en 2023) technisch gerenoveerd en verduurzaamd. Zij hebben o.a. een Leadersubsidie ontvangen (rol gemeente: faciliteren, stimuleren en cofinancieren). De gemeente is niet verantwoordelijk voor de exploitatie van deze baden.

Hoewel het beheer van sporthallen en zwembaden steeds meer kennis van bestuursleden vereist en het werven en behouden van vrijwilligers een constant aandachtspunt blijft, kunnen de stichtingen met de beschikbare ondersteuning hun verantwoordelijkheid goed dragen. Maar als de sporthal of het zwembad ouder wordt, ontstaan er meestal dilemma's voor de gemeente. De stichtingen hebben dan vaak niet genoeg geld voor groot onderhoud of renovatie.

Ad.2 Overige sportvoorzieningen in eigendom van verenigingen of stichtingen, zoals tennisbanen, BMX en wielervedbanen, schietbanen, atletiekvoorzieningen, clubhuizen, kleedruimten en maneges.

Voetbal is een volkssport waarin de overheid van oudsher geld stopt om het beoefenen van deze sport voor iedereen mogelijk te maken (basisvoorziening). Andere sporten werden meer als elitair beschouwd en moesten en konden zichzelf bedruipen. Verenigingen met tennis- en padelbanen, maneges, schietbanen en BMX banen krijgen hiervoor geen investeringsbijdrage van de gemeente.

Voor deze sportverenigingen en stichtingen gelden dezelfde ondersteuningsfaciliteiten van de gemeente als hierboven genoemd voor de private sporthallen en zwembaden.

Verder geldt voor de meeste sportverenigingen, dat de gemeente hen de ondergrond van deze voorzieningen met recht van opstal in gebruik heeft gegeven tegen een geringe opstalvergoeding.

Het gemeentelijk dilemma bij noodzakelijk groot onderhoud of renovatie wegens veroudering speelt bij deze voorzieningen in mindere mate dan bij een sporthal of zwembad, omdat hierbij doorgaans geringere investeringen gemoeid zijn. Vaak zijn de verenigingen dan zelf in staat de benodigde middelen hiervoor te vergaren via subsidies en acties en/of de Stimuleringslening te kunnen dragen.

Ad. 3 Sporten en bewegen in de openbare ruimte

Het aandeel van de inwoners dat sport en beweegt in de openbare ruimte wordt steeds groter; wielrennen, mountainbiken, fietsen, wandelen, hardlopen, bootcamp, outdoor fitness, skeeleren.

In 2023 is de nota 'Buiten bewegen, beleven, spelen en ontmoeten' vastgesteld. Hierin is bijvoorbeeld opgenomen

dat bij de inrichting van openbare ruimte rekening gehouden wordt met veelzijdig sporten en bewegen, het opener en vrijer toegankelijk maken van sportparken (in afstemming met verenigingen) en implementatie van het Athletic Skills Model.

Ad. 4 Commerciële sport- en beweegaanbieders en hun accommodaties

Commerciële sport- en beweegaanbieders zijn belangrijke partners met betrekking tot het aanbieden van diverse sport- en beweegactiviteiten en de sport- en beweegdeelname van inwoners. Bijna 50% van de inwoners die voldoen aan de sportnorm, sporten bij een commerciële sportaanbieder. Daarmee zijn zij de grootste spelers in het sport- en beweegaanbod. Deze organisaties exploiteren hun eigen sportaccommodaties die qua (financiële) verantwoordelijkheid niet onder de gemeente vallen. De gemeente draagt financieel niet bij.

Ad. 5 Gemeentelijke sportaccommodaties/voorzieningen

Sportbedrijf Raalte B.V. is sinds 2015 verantwoordelijk voor het beheer en de exploitatie van de gemeentelijke sportaccommodaties en sportvoorzieningen voor de buitensport.

Het gaat hierbij om:

- Binnensportaccommodaties in de kern Raalte, die nodig zijn vanuit de wettelijke zorgplicht voor het bewegingonderwijs. Daarnaast is in het Programma van eisen voor de nieuwbouw van Tijenraan opgenomen dat er voldoende sporthalcapaciteit en kwaliteit moet zijn voor wedstrijden voor de sporten die in dorp Raalte worden beoefend.
- Buitensportvelden/voorzieningen op alle sportparken in de gemeente.
De gemeente is eigenaar van de buitensportvelden in de gemeente Raalte en grotendeels verantwoordelijk voor het onderhoud. De betreffende buitensportverenigingen (o.a. voetbalverenigingen en hockeyvereniging) verrichten onderhoudswerkzaamheden in zelfwerkzaamheid. Daarbij zijn de verenigingen zelf verantwoordelijk voor de club- en kleedruimten en andere opstellen zoals tribunes, scoreborden etc.
- (Binnen)Zwembad Tijenraan.
Dit is een voorziening voor alle inwoners van de gemeente Raalte. Het zwembad voorziet in wedstrijd- en baanzwemmen, synchroonzwemmen, trainingen voor waterpolo, instructiezwemmen, therapeutisch zwemmen en zwemmen voor gezinnen met jonge kinderen (conform het raadsbesluit voor het Programma van eisen Nieuwbouw Tijenraan – Zie bijlage).
- Openlucht zwembad De Tippe.
Hoewel in de Sportvisie binnensportaccommodaties en zwembaden van 2012 staat dat Raalte niet meer investeert in een openluchtbad, hebben inwoners van Heino zich sterk gemaakt voor behoud van het zwembad. Zij verzorgen met vrijwilligers o.a. kassa, horeca en onderhoud van groen op het terrein.

Naast de rollen van aandeelhouder en verhuurder van de onroerende zaken aan het Sportbedrijf is de gemeente hoofdopdrachtgever voor hoe het Sportbedrijf de accommodaties moet exploiteren voor de realisatie van maatschappelijke beleidsdoelen en functies. Vanuit dit kader wordt een maatschappelijke opdracht aan het Sportbedrijf verstrekt die uit twee hoofdtaken bestaat:

- Beheren en verhuren van de gemeentelijke sportaccommodaties/voorzieningen, met prioriteit voor onderwijs en sportverenigingen.
- Sport-, beweeg- en vitaliteitsstimulering.
Het betreft zwemzaken/educatie jeugd (zwemlessen en schoolzwemmen), doelgroep zwemactiviteiten volwassenen en uitvoering van de Buurtsportcoachregeling. De activiteiten binnen deze hoofdtak en de inzet van de buurtsportcoaches zijn voor alle inwoners van de gemeente Raalte.

De maatschappelijke opdracht wordt concreet ingevuld door het overeenkomen van prestatieafspraken (bevoegdheid college) op basis waarvan de gemeentelijke exploitatiebijdrage wordt vastgesteld (bevoegdheid raad). Naast de maatschappelijke activiteiten ontplooit het Sportbedrijf ook ondernemende activiteiten waarvoor zij zelf aan de lat staat. Zoals u weet is dit nader toegelicht tijdens de presentatie over het Sportbedrijf op 23 mei jl. (wij verwijzen naar de powerpoint presentatie die u is toegestuurd). Doordat de maatschappelijke opdracht van de gemeente een groot beslag legt op de capaciteit van de sportaccommodaties is de ondernemersvrijheid van het Sportbedrijf beperkt.

Meer informatie is te vinden in de presentatie die op 12 juli 2023 aan de raad is gegeven over het gemeentelijk Sportbeleid en de opdracht aan het Sportbedrijf. Zie bijlage.

Vervolgplanning

Op basis van hetgeen de meerderheid van de raad vindt op 27 juni over het concept advies van Tien organisatieadvies voor de maatschappelijke opdracht en of exploitatiebijdrage, kunnen wij de vervolgaanpak en eventueel besluitvormingstraject bepalen.

Overige onderwerpen die bij Sport spelen

Op sportgebied spelen momenteel nog een aantal onderwerpen, zoals herijking subsidiebeleid, verkenning ondersteuning van vrijwilligers en het in kaart brengen van verschillen tussen stichtingen en verenigingen (betaalbaarheid sport). Bij dit laatste punt brengt het Sportbedrijf de wensen en de behoeften in kaart bij de sportverenigingen en -organisaties. De gemeente gaat een feitenonderzoek doen onder de Stichtingsbesturen. Planning is dat de uitkomsten van zowel Sportbedrijf als gemeente in december 2024 helder zijn.

Wij hebben op 27 maart 2024 een gesprek gehad met de Stichtingsbesturen van de private sporthallen/sportzalen om input op te halen om, als eerste stap, te gebruiken voor de hiervoor genoemde onderwerpen. Als rode draad kwam hier vooral naar voren:

- Moeilijk om vrijwilligers te krijgen, vooral bestuurlijke functies zijn lastig in te vullen (penningmeester).
 - Bij een aantal is er zorg voor de exploitatie op lange termijn.
 - Veel regeldruk en onvoldoende kennis over subsidies.
 - Een aantal vindt het zinvol om de mogelijkheden en evt. meerwaarde nader te verkennen om bedrijfsvoeringszaken centraal te regelen, bijv. salaris- en ledenadministratie.
 - De jaarlijkse vergoeding van de gemeente voor bewegingsonderwijs dekt de kosten volgens de Stichtingen niet. De besturen zijn van mening dat zij deze kosten niet zou hoeven dragen, omdat bewegingsonderwijs niet haar verantwoordelijkheid is.
- Wij pakken dit vraagstuk op bij het feitenonderzoek onder de Stichtingsbesturen.

De uitkomsten worden gebruikt voor het opstellen van het sport(accommodatie)beleid in 2025.

Zoals ook aangegeven bij de behandeling van het agendapunt "Kadernota 2025-2028" in de raadsvergadering van 30 mei jl. komen wij nog bij u terug over de bevindingen ten aanzien van de diverse onderwerpen.

Bijlagen

- 1 – (Deel van het) Raadsbesluit voor het Programma van eisen Nieuwbouw Tijenraan.
- 2 – Presentatie informatiebijeenkomst 12 juli 2023.